

Plan van aanpak Gezond Leven en Preventie

Datum
28-6-2023

Ons kenmerk
[Organisatie-id]

Telefoon
06 21 59 95 34

Contactpersoon
Ellen Righart

Bijlage(n)
[Aantal bijlagen]

Onderwerp

Plan van aanpak voor het thema Gezond Leven & Preventie van het Integraal Zorg Akkoord

In IZA wordt gevraagd:

Elke partij beschrijf uiterlijk 1 juli 2023 welke inzet en veranderopgave voor hem/haar specifiek nodig is om de gewenste beweging naar inzet op gezondheid (waaronder bovengenoemde doelstelling) te creëren en borgt dat binnen zijn eigen achterban.

Partijen betrekken daarbij:

- *De regiovisies op basis van de regiobeelden en de opgaven die daaruit voor hen voortvloeien.*
- *De gezondheidsdoelen zoals opgenomen in het Preventieakkoord en de VWS-missies voor het Missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid²⁵ op het terrein van:*
 - *Rookvrije generatie, kansrijke start, overgewicht en obesitas, alcoholgebruik, gezonde voeding richtlijnen en beweegerichtlijnen, mentaal gezonde generatie;*
 - *Leven in goede gezondheid en terugdringen gezondheidsverschillen tussen de laagste en hoogste sociaaleconomische groepen (30%), afname ziektelast als gevolg van ongezonde leefstijl en leefomgeving.*
- *De volgende aanvullende meer specifieke doelen:*
 - *In 2030 is het aantal mensen dat professionele hulp zoekt voor psychische klachten substantieel verminderd.*
 - *Voor mentale gezondheid worden in 2022 gezondheidsdoelen geformuleerd in overleg met veldpartijen op basis van het plan van aanpak 'mentale gezondheid: van ons allemaal'*

de Nederlandse ggz

Inleiding

Op 23 september 2022 heeft de Nederlandse ggz, branche- en netwerkorganisatie voor de ggz en de verslavingszorg met ruim 100 leden, het Integraal Zorgakkoord ondertekend. Eén van thema's in het Integraal Zorgakkoord is gezond leven en preventie. In voorliggende plan van aanpak wordt uiteengezet hoe de leden van de Nederlandse ggz aan de slag gaan met de afspraken binnen dit thema, welke partners daarbij betrokken worden en welke randvoorwaarden benodigd zijn.

Scope

In dit plan van aanpak wordt primair gefocust op de opgaven voor de Nederlandse ggz die voortkomen uit het hoofdstuk Gezond Leven en Preventie uit het Integraal Zorgakkoord. Dat betekent dat het zwaartepunt bij de leefstijlopgaven ligt binnen de Zvw. De opgaven op het gebied van preventie liggen op het snijvlak van verschillende domeinen (Zvw, Wmo en Jeugdwet). Een belangrijke doelstelling op het gebied van preventie en het bevorderen van gezondheid beschreven in het Integraal Zorgakkoord is *'In 2030 is het aantal mensen dat professionele hulp zoekt voor psychische klachten substantieel verminderd'*. De activiteiten die in onderhavig plan van aanpak beschreven worden leveren zeker een bijdrage aan dit doel, echter een groot deel van wat nodig is om dit doel te behalen ligt buiten de scope van dit plan van aanpak en wordt opgepakt in de Aanpak Mentale Gezondheid, het Nationaal Preventieakkoord, en andere tafels van het IZA (samenwerking ggz-huisarts-sociaal domein bijvoorbeeld). Waar mogelijk wordt de verbinding in dit plan van aanpak gelegd met deze andere akkoorden en de afspraken die de Nederlandse ggz gemaakt heeft binnen deze akkoorden.

Opgaven voor de Nederlandse ggz op het gebied van Gezond Leven en Preventie

In het hoofdstuk Gezond Leven en Preventie hebben de IZA partijen een aantal afspraken gemaakt. De opgaven waar de Nederlandse ggz voor aan de lat staat op het gebied van gezond leven en preventie zijn onder te verdelen in opgaven op het gebied van leefstijl in de zorg en in preventie.

Leefstijl

1. Per 1 januari 2025 is leefstijl integraal onderdeel van de behandeling;
2. Per 1 januari 2030 wordt het voedingsaanbod voor patiënten, cliënten en bewoners van instellingen verstrekt op basis van de richtlijn eetomgevingen van het Voedingscentrum (tenzij om medische redenen een alternatief dieet aan de orde is), en hierbij wordt rekening gehouden met geloofs- of levensovertuigingen m.b.t. eten.
3. Sport en bewegen is onderdeel van het preventiebeleid. Daarbij gaat het om goede en voor iedereen bereikbare sportvoorzieningen, en de mogelijkheid om met anderen te sporten.
4. De bestaande regionale kennisfunctie en innovatie- en organisatiekracht van de UMC's op het gebied van preventie in de zorg en leefstijl wordt versterkt en benut door het brede zorgveld en waar passend ook door het sociaal domein in de regio. Ook (topklinische) ziekenhuizen en GGZ-instellingen pakken waar mogelijk deze rol op.

Preventie

5. De ggz is betrokken bij de uiterlijk 1 januari 2025 ingerichte regionale netwerkstructuur en de daaruit voortvloeiende regioplannen waarin professionals uit de gemeentelijke domeinen en zorgprofessionals in de eerste, tweede en derde lijn samenwerken. Binnen deze netwerkstructuur worden mensen uit risicogroepen en patiënten op leefstijl geïdentificeerd en waar nodig toe geleid naar passende leefstijlinterventies en andere preventieve interventies, waaronder op het terrein van mentale gezondheid.

de Nederlandse ggz

Werkwijze

De Nederlandse ggz hecht veel waarde aan de beweging van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag. We hebben daarbij aandacht voor de gezondheid als geheel; zowel de fysieke gezondheid als de mentale gezondheid en de wisselwerking tussen beiden, voor zowel cliënten als onze collega's. De urgentie is groot; uit onderzoek blijkt dat mensen met een ernstige psychiatrische stoornis tot 20 jaar korter leven als gevolg van hun ongezonde leefstijl. De Nederlandse ggz zet zich in om de gezondheidsverschillen tussen cliënten in de ggz en de algemene bevolking zoveel mogelijk te verkleinen. Om de opgaven op het gebied van gezond leven en preventie niet alleen te realiseren, maar ook te borgen, is gekozen voor een werkwijze waarbij we alle lagen van de organisaties die lid zijn van de Nederlandse ggz betrekken; van cliënten en ervaringsdeskundigen, tot professionals, managers en bestuurders. Een sterkere inzet op gezondheid en gedrag slaagt niet door louter een aanbod van gezonde voeding, sport- en beweegmogelijkheden en aandacht voor leefstijl in de behandeling te creëren, maar ook door het vergroten van het draagvlak en de kennis over deze aanpak. We hebben daarom gekozen voor de volgende werkwijze:

* Op elk thema (voeding, sport & bewegen, leefstijl als integraal onderdeel van de behandeling en preventie zijn vanuit een breed waardenetwerk Verslaving en Gezonde Leefstijl werkgroepen ingericht waarin professionals, ervaringsdeskundigen en managers goede voorbeelden identificeren, voorstellen doen om het draagvlak onder cliënten en professionals te vergroten, behoeftes aan scholing / kennisvergroting onderzoeken en de huidige stand van zaken in kaart brengen. Tevens wordt de verbinding gemaakt met stakeholders en andere waardenetwerken op aanverwante thema's.

* In het winning team Gezond Leven & Preventie worden de opbrengsten van de verschillende werkgroepen vervolgens vertaald naar beleid van de leden van de Nederlandse ggz. Benodigde randvoorwaarden (te denken valt aan financiering, aanpassen van beleid van partners / overheid of wet- en regelgeving etc.) worden in kaart gebracht. Tevens hebben de leden van het winning team zicht op raakvlakken met andere akkoorden op het gebied van leefstijl en preventie (Nationaal Preventie Akkoord, Gezond en Actief Leven Akkoord, Green Deal Zorg 3.0 en de Aanpak Mentale Gezondheid).

* In de Coalitie Leefstijl in de Zorg neemt de Nederlandse ggz ook in een aantal (nader te bepalen) werkgroepen deel om zo de verbindingen met de andere IZA partijen (zowel zorgpartijen als financiers) op het gebied van preventie en gezonde leefstijl te maken om zo van elkaar te leren en, waar mogelijk, samen op te trekken.

* In de thematafel Gezond Leven & Preventie wordt de voortgang van het winning team en de werkgroepen teruggekoppeld en wordt de verbinding met andere stakeholders op gezamenlijke opgaven gelegd.

Benodigde randvoorwaarden

Voordat er per opgave in dit plan van aanpak wordt beschreven welke inzet zal worden gepleegd en welke randvoorwaarden nodig zijn, hechten we als Nederlandse ggz aan het uitlichten van een belangrijke randvoorwaarde waar de inzet mee staat of valt; financiering. Op het moment van het schrijven van het plan van aanpak staat de ggz als sector er financieel niet goed voor. De inzet die de leden van de Nederlandse ggz zullen plegen om de opgaven op het gebied van gezonde en duurzame voeding, een sport- en beweegaanbod, aandacht voor leefstijl in de behandeling en de beweging naar voren in de vorm van het verbeteren van de preventie(structuur) is afhankelijk van passende en adequate financiering. Zonder extra middelen is de beschreven inzet voor de Nederlandse ggz niet (volledig) te plegen.

de Nederlandse ggz

Activiteiten en planning per deelopgave

1. Per 1 januari 2025 is leefstijl integraal onderdeel van de behandeling in de ggz.

Huidige stand van zaken in de ggz

Er is steeds meer aandacht voor het belang van leefstijl voor de fysieke en mentale gezondheid. Met de toenemende aandacht voor leefstijl (voeding, sport en bewegen, slaap, stress en middelengebruik), blijkt ook dat er een gebrek aan kennis is over leefstijlscreening en leefstijl zorg en dat dit resulteert in handelingsverlegenheid bij professionals in de ggz.

Beoogd resultaat	Activiteiten	Actoren	Deadline
- vergroten kennis over screening en leefstijl zorg onder professionals in de ggz	* Ontwikkeling generieke module Gezonde Leefstijl en (door)ontwikkeling Generieke Module Somatische Screening door Akwa ggz. Onderzocht wordt of deze kan worden vertaald in een handzame en interactieve patiëntreis. Via een impactanalyse wordt vervolgens geïnventariseerd wat de benodigde middelen zijn.	Akwa ggz, diverse beroepsgroepen en de Nederlandse ggz	2023
- verkleinen handelingsverleg eenheid rondom leefstijl zorg en screening	* Uitbreiden en onderhouden van een online toolbox leefstijl zorg met daarin goede voorbeelden en tools als factsheets en een patiëntreis om professionals te helpen met leefstijl in de behandeling aan de slag te gaan.	Akwa ggz, ZN en de Nederlandse ggz	Q2 2024
	* Inventarisatie van leefstijlinitiatieven in de ggz	De Nederlandse ggz en de werkgroep praktijkimplementatie van de Coalitie Leefstijl in de Zorg	Doorlopend
	* Evt. andere scholingsbehoeftes worden door een werkgroep met professionals in kaart gebracht.	De Nederlandse ggz en een extern bureau	2023 -2024
		De Nederlandse ggz (waardennetwerk en regieteam Mens en Werk) en de coalitie Leefstijl in de Zorg	2023
Beoogd Resultaat	Activiteiten	Actoren	Deadline
Draagvlak voor screening en leefstijl zorg vergroten onder professionals en cliënten in de ggz en de verslavingszorg	Ontwikkeling van een communicatieplan gericht op het vergroten van het draagvlak voor leefstijl. Het waardenetwerk Verslaving en Gezonde Leefstijl zet in op het vergroten van het belang van leefstijl als onderdeel van de zorg en het vergroten van kennis door: - de organisatie van bijeenkomsten, webinars en het Festival van de Leefstijl om professionals te inspireren, goede	De Nederlandse ggz	2023 - 2024
			Doorlopend

de Nederlandse ggz

Beoogd resultaat	Activiteiten	Actoren	Deadline
Terugdringen van het gebruik van problematisch alcoholgebruik, drugsgebruik en de rookvrije ggz voor zowel cliënten als medewerkers.	* Implementatie van de Handreiking: implementatie (vroeg)signalering alcoholproblematiek in de GGZ	Samenwerkingsverband Alcohol, Verslavingskunde Nederland en de Nederlandse ggz	2024
	* De mogelijkheden om, op basis van de bovenstaande handreiking te komen tot een handreiking vroegsignalering drugsproblematiek in de ggz worden onderzocht.	De Nederlandse ggz en Verslavingskunde Nederland	2024
	* De Nederlandse ggz heeft zich gecommitteerd aan een rookvrije ggz in 2025 in het Nationaal Preventie Akkoord. Hiertoe zijn twee aanjagers aan de slag om lidorganisaties te helpen rookvrij te worden en te blijven. Naast deze hulp per lidinstelling is er een online community ingericht waar goede voorbeelden en tools worden gedeeld, mensen elkaar advies kunnen geven en waar relevant nieuws en interessante bijeenkomsten worden gedeeld. Er worden regelmatig goed bezochte webinars georganiseerd over hoe rookvrij te worden. Na 2025 heeft deze community een belangrijke rol in elkaar helpen rookvrij te blijven.	De Nederlandse ggz en Verslavingskunde Nederland en VWS.	1 januari 2025

Randvoorwaarden

* Bij de inzet op leefstijl als integraal onderdeel van de behandeling is de Nederlandse ggz afhankelijk van de actie van het Zorginstituut om uiterlijk 1 juli 2023 een voorstel voor versnelling van het huidige duidingsproces van preventieve en leefstijlinterventies te maken.

* Bij de inzet op leefstijl als integraal onderdeel van de behandeling is de Nederlandse ggz afhankelijk van de actie van het RIVM om per 1 juli 2023, in afstemming met het Zorginstituut, een overzicht bij te houden van effectieve leefstijlinterventies binnen de Zvw. Tevens opgenomen in randvoorwaarden: Er is kennis over en een overzicht van welke specifieke preventieve interventies in de Nederlandse context gezondheidswinst opleveren, en waar acties nodig zijn om die potentiële gezondheidswinst te realiseren.

* Financiële impact van het werken conform de Generieke Module Gezonde Leefstijl en de Generieke Module Somatische Screening worden in kaart gebracht na een impactanalyse door Akwa ggz.

* Indien uit de impactanalyse blijkt dat er extra kosten / extra personeel nodig is, dienen de zorgverzekeraars deze kosten op zich te nemen.

* Dekking van de incidentele kosten voor scholingsbehoefte op het gebied van leefstijl.

* Incidentele kosten voor een communicatiecampagne om het draagvlak voor leefstijl in de behandeling te vergroten en professionals handvatten te geven ermee aan de slag te gaan.

de Nederlandse ggz

2. Per 1 januari 2030 wordt het voedingsaanbod voor patiënten, cliënten en bewoners van instellingen verstrekt op basis van de richtlijn eetomgevingen van het Voedingscentrum.

Huidige stand van zaken

Recent is er een uitvraag gedaan om de stand van zaken rondom voeding in de ggz uit te vragen (respons n=27 werkzaam in 20 lidorganisaties van de Nederlandse ggz). Hieruit bleek onder andere:

* 74% van de leden heeft een visie op voeding, echter deze is slechts in 44% van gevallen geaccordeerd door de RvB;

* ongeveer 75% biedt voeding aan conform Schijf van Vijf, 25% biedt 50% plantaardige eiwitten aan;

* 71% heeft aandacht voor voeding tijdens de intake.

Tevens is gevraagd wat er nodig is om voeding een plek te geven in de behandeling en het herstel. Respondenten gaven aan dat het van belang is dat de kennis over gezonde en duurzame voeding en de relatie met mentale gezondheid wordt vergroot onder zorgprofessionals en cliënten. Daarnaast werd ook aangegeven dat het van belang is dat er voldoende tijd en geld is en dat het draagvlak voor gezonde en duurzame voeding onder zorgprofessionals een belangrijke randvoorwaarde is.

Beoogd resultaat	Activiteiten	Actoren	Deadline
- vergroten van kennis over (het belang van) gezonde en duurzame voeding in relatie tot de (mentale) gezondheid van professionals en cliënten in de ggz.	- verschillende webinars en bijeenkomsten als het Festival van de Leefstijl over voeding en (mentale) gezondheid georganiseerd;	De Nederlandse ggz	Doorlopend
	- Uitbreiden en onderhouden van een online toolbox met daarin goede voorbeelden, een factsheet Eetwissels in de ggz i.s.m. het Voedingscentrum waarin o.a. wordt ingegaan om de relatie tussen voeding en medicatie.	De Nederlandse ggz, Voedingscentrum, Alliantie Voeding in de Zorg en Coalitie Leefstijl in de Zorg	Doorlopend
	Na wetenschappelijk onderzoek en kwalitatief onderzoek is er een handreiking voor een visie op voeding in de ggz ontwikkeld. is een visie op voeding in de ggz ontwikkeld die leden van de Nederlandse ggz helpt voeding in hun visie op zorg te verweven.	De Nederlandse ggz en Alliantie Voeding in de Zorg	Q2 2023
Beoogd Resultaat	Activiteiten	Actoren	Deadline
Gezonde en duurzame voeding maakt onderdeel uit van het werken aan herstel van cliënten en wordt als zodanig gedragen door cliënten en medewerkers in	de leden van het waardenetwerk Verslaving en Gezonde Leefstijl (n=70 uit ruim 20 organisaties lid van de Nederlandse ggz) fungeren als ambassadeurs Verslaving & Gezonde Leefstijl in hun organisaties en proberen het draagvlak en het kennisniveau van gezonde en duurzame voeding onder professionals en cliënten in hun organisatie te vergroten.	De Nederlandse ggz	Doorlopend

de ggz en de verslavingszorg			
------------------------------	--	--	--

Randvoorwaarden

Het winning team Gezond Leven & Preventie heeft de benodigde randvoorwaarden voor gezonde en duurzame voeding in kaart gebracht:

- * er is overlap met de afspraken op het gebied van duurzame voeding in de Green Deal Zorg 3.0: hierin is afgesproken dat de voeding in de ggz per 1/1/2026 voor 50% uit plantaardige eiwitten bestaat. Uit overleg met het Voedingscentrum blijkt dat dit naar verwachting een grotere hoeveelheid plantaardige eiwitten zijn dan door het Voedingscentrum in 2026 wordt aangeraden. Dit betekent dat er extra aandacht moet zijn voor het draagvlak; het voedingsaanbod is gezonder en duurzamer in de ggz per 1 januari 2026 dan wordt geadviseerd voor de algemene bevolking.
- * Op dit moment wordt in kaart gebracht wat de kosten zouden zijn van een voedingsaanbod dat voor de helft bestaat uit plantaardige eiwitten. Bij de NZa zijn de kosten van gezondere en duurzame voeding geagendeerd als belangrijk punt dat moet worden meegenomen in het kostprijsonderzoek 2024 zodat de (verwachte) stijging van kosten van voeding in het tarief kan worden verdisconteerd per 1/1/2026.
- * Evt. extra kosten voor het inkopen van gezondere en duurzamere voeding moet door de NZa worden verdisconteerd in het tarief door de NZa en ingekocht door zorgverzekeraars. Er is reeds contact met zorgverzekeraars hierover.

3. Sport en bewegen is onderdeel van het preventiebeleid. Daarbij gaat het om goede en voor iedereen bereikbare sportvoorzieningen, en de mogelijkheid om met anderen te sporten.

Huidige stand van zaken

Recent is er een uitvraag gedaan om het sport- en beweegaanbod voor cliënten in de ggz in kaart te brengen (n=31 werkzaam bij n=24 lidorganisaties). Uit deze uitvraag bleek onder andere:

- * bij 67,7% is bewegen / sport onderdeel van de visie op zorg;
- * bij 58% is sport / bewegen onderdeel van het dagprogramma;
- * in 67,7% van de gevallen wordt sport en bewegen bij een cliënt in kaart gebracht.

Beoogd resultaat	Activiteiten	Actoren	Deadline
- vergroten van kennis over (het belang van) sport en bewegen voeding in relatie tot de (mentale) gezondheid van professionals en cliënten in de ggz en de kennis van de ggz op het gebied van mentale gezondheid ter beschikking stellen aan organisaties die zich bezighouden	- een uitvraag om de stand van zaken op het gebied van sport en bewegen in de ggz om de omvang van de opgave op het gebied van sport- en bewegen te bepalen;	De Nederlandse ggz	Q2 2023
	- verschillende webinars en bijeenkomsten als het Festival van de Leefstijl over sport en bewegen en (mentale) gezondheid georganiseerd;	De Nederlandse ggz en kenniscentrum Sport en Bewegen	Doorlopend
	- Uitbreiden en onderhouden van een online toolbox met daarin goede voorbeelden op het gebied van sport en bewegen verzameld en gedeeld.	De Nederlandse ggz en Coalitie Leefstijl in de Zorg	Doorlopend

de Nederlandse ggz

met sport- en bewegen	- kennis en kunde van organisaties op het gebied van sport en bewegen over mensen met een mentale kwetsbaarheid vergroten en het delen van goede voorbeelden van samenwerkingen tussen sportclubs en ggz.	De Nederlandse ggz, VNG, gemeenten en sportclubs en kenniscentrum Sport & Bewegen	
Beoogd Resultaat	Activiteiten	Actoren	Deadline
Draagvlak voor sport en bewegen als onderdeel van preventie en herstel vergroten onder professionals en cliënten in de ggz en de verslavingszorg	de leden van het waardenetwerk Verslaving en Gezonde Leefstijl (n=70 uit ruim 20 organisaties lid van de Nederlandse ggz) fungeren als ambassadeurs Verslaving & Gezonde Leefstijl in hun organisaties en proberen het draagvlak en het kennisniveau van sport en bewegen onder professionals en cliënten in hun organisatie te vergroten.	De Nederlandse ggz	Doorlopend

Randvoorwaarden

Het winning team Gezond Leven & Preventie heeft de benodigde randvoorwaarden voor sport en bewegen in kaart gebracht:

* Er is overlap met de afspraken op het gebied van bewegen in de Green Deal Zorg

3.0: hierin is afgesproken dat de leden van de Nederlandse ggz hun terreinen en groen in de omgeving meer willen inzetten t.b.v. beweging. De Nederlandse ggz heeft in haar plan van aanpak voor de Green Deal opgenomen dat, indien er middelen voorhanden zijn, de kennis van de Groene ggz zal worden ontsloten voor alle leden van de Nederlandse ggz (nu is dat alleen het geval voor leden van de Nederlandse ggz die betaald lid zijn van de Groene ggz). Er wordt bekeken hoe meer bewegen en sport in de natuur rondom de ggz organisaties kan plaatsvinden. Hiervoor is de Nederlandse ggz afhankelijk van tijdelijke financiering van VWS vanuit de Green Deal.

- Sport en bewegen maakt geen deel uit van het Zvw tarief. Tevens zijn de leden van de Nederlandse ggz van mening dat sporten zoveel mogelijk buiten de ggz zou moeten plaatsvinden; dit vergroot de kans dat iemand langduriger sport en gaat eenzaamheid na ontslag in de ggz tegen. Bewegen en sport zou daarom zoveel mogelijk in het sociaal domein moeten plaatsvinden. De inzet van buurtsportcoaches vanuit de gemeenten is essentieel om mensen die in behandeling zijn van de ggz te kunnen laten sporten bij sportclubs in de gemeenten. De huidige buurtsportcoaches hebben nu vaak het stimuleren van sport bij alle kwetsbare groepen in de gemeente in hun portefeuille. Hierdoor ontbreekt het soms aan specifieke kennis van en aandacht voor mensen met mentale problemen. Voldoende inzet van buurtsportcoaches met kennis van ggz problematiek is van ook een belangrijke randvoorwaarde. Uiteraard kan de ggz een rol spelen in kennisvergroting. Daarnaast willen we samen met de gemeenten ook graag verkennen op goede voorbeelden waar en ggz organisatie zelf buurtsportcoaches in dienst heeft, opschaalbaar zijn. De komende periode zal de Nederlandse ggz samen met de VNG onderzoeken hoe we dit kunnen vormgeven in de gesprekken die met de VNG lopen rondom de Samenwerkingsagenda VNG / de Nederlandse ggz.

* Een kleine groep cliënten zal (nog) geen gebruik kunnen maken van het sportaanbod in de gemeente omdat deze cliënten te ziek zijn. Hiervoor willen we een bescheiden sport- en beweegaanbod creëren in de ggz. Dit kunnen we ook inzetten voor onze collega's. De komende periode zullen we dit gaan onderzoeken en bespreken met de financiers.

de Nederlandse ggz

Benodigdheden

- * Voldoende inzet van buurtsportcoaches om een soepele overgang van cliënten uit de ggz naar sportclubs te faciliteren. Op dit moment zijn er nog onvoldoende buurtsportcoaches beschikbaar en wordt er door cliënten uit de ggz in beperkte mate gesport bij sportclubs.
- * Voldoende financiële middelen voor cliënten om te kunnen sporten buiten de ggz;
- * Beperkte hoeveelheid middelen en inzet van personeel om cliënten die niet buiten de ggz kunnen sporten, een sport- en beweegaanbod te bieden.

4. De bestaande regionale kennisfunctie en innovatie- en organisatiekracht van de UMC's op het gebied van preventie in de zorg en leefstijl wordt versterkt en benut door het brede zorgveld en waar passend ook door het sociaal domein in de regio. Ook (topklinische) ziekenhuizen en GGZ-instellingen pakken waar mogelijk deze rol op.

Huidige stand van zaken

Binnen de Nederlandse ggz zijn er een aantal koplopers op het gebied van preventie en leefstijl. Goede voorbeelden van leefstijl en preventie worden gedeeld binnen het waardenetwerk Verslaving en Gezonde Leefstijl en via de gericht opgerichte Coalitie Leefstijl in de Zorg (NFU is trekker van dit actiepunt). Punt van aandacht is dat er voldoende aandacht is voor mentale gezondheid in relatie tot leefstijl binnen de werkgroep die dit op zal oppakken binnen de Coalitie Leefstijl in de Zorg.

Beoogd resultaat	Activiteiten	Actoren	Deadline
Verzamelen van de laatste state of the art kennis en goede voorbeelden op het gebied van leefstijlpsychiatrie en het bevorderen van mentale veerkracht	* via het waardenetwerk Verslaving en Gezonde Leefstijl en de online community van het waardenetwerk komen leden van de Nederlandse ggz met goede voorbeelden op het gebied van leefstijl en preventie met elkaar in contact.	De Nederlandse ggz en Verslavingskunde Nederland	Doorlopend
	* Er worden verschillende bijeenkomsten, webinars en het Festival van de Leefstijl georganiseerd om mensen elkaar te laten inspireren en van elkaar te leren.	De Nederlandse ggz	Doorlopend
	* Een mogelijke verbinding met Topggz wordt onderzocht.	De Nederlandse ggz en de Coalitie Leefstijl in de Zorg	Doorlopend

Afhankelijkheden

- * Bij de inzet op het inzetten en uitbouwen van de regionale kennisfunctie en innovatie- en organisatiekracht is de Nederlandse ggz afhankelijk van de actie vanuit de Coalitie Leefstijl in de Zorg om een gecoördineerde landelijke onderzoeksagenda leefstijlgeneeskunde te ontwikkelen voor preventieve (leefstijl)interventies en bestand (lokaal en regionaal) onderzoek wordt met elkaar in verbinding gebracht. Hierbij zal de link gelegd worden met Zorgevaluatie en Gepast Gebruik (ZE&GG). Van belang is dat er in deze onderzoeksagenda voldoende aandacht en plek op de agenda is voor (onderzoek naar) mentale gezondheid en leefstijl.

5. De ggz en de verslavingszorg is betrokken bij de uiterlijk 1 januari 2025 ingerichte regionale netwerkstructuur en de daaruit voortvloeiende regioplannen waarin professionals uit de gemeentelijke domeinen en zorgprofessionals in de eerste, tweede en derde lijn samenwerken om mensen uit risicogroepen en patiënten op leefstijl geïdentificeerd en waar nodig toe geleid naar passende leefstijlinterventies en andere preventieve interventies, waaronder op het terrein van mentale gezondheid.

Huidige stand van zaken

Door leden van de Nederlandse ggz wordt een breed aanbod aan preventieve interventies aangeboden op het gebied van mentale gezondheid en verslaving. Een aantal leden, verenigd in Verslavingskunde Nederland, heeft een basispakket preventieve interventies op het gebied van verslaving ontwikkeld. Dit is een landelijk en *evidence based* pakket met preventieve interventies. Er is een groot verschil tussen gemeenten in welke en in welke mate preventieve interventies op het gebied van mentale gezondheid en verslaving worden ingekocht en in hoeverre deze *evidence based* zijn.

Beoogd resultaat	Activiteiten	Actoren	Deadline
Samenhang end, integraal en zoveel mogelijk evidence lokaal preventiebeleid in gemeenten in Nederland; doen wat werkt met ruimte voor novaties	* Zomer 2023: handreiking voor gemeenten om te komen tot een integraal, samenhangend en zoveel mogelijk op evidence gestoeld lokaal preventiebeleid en financiering aan te vragen hiervoor in het kader van de Spuk gelden van het GALA. Hierbij wordt tevens het basispakket preventieve interventies van Verslavingskunde Nederland onder de aandacht gebracht als zijnde evidence based interventies in te zetten in het kader van verslavingspreventie.	De Nederlands e ggz en Verslavings kunde Nederland	Zomer 2023
	* er is een visie op bevordering van de mentale gezondheid en preventie ontwikkeld door de leden van de Nederlandse ggz. De rol van de ggz en de verslavingszorg op het gebied van preventie zal hierin worden bepaald.	De Nederlands e ggz	Q3 2023
	* het winning team Gezond Leven & Preventie werkt aan een blauwdruk regioplannen om leden van de Nederlandse ggz te helpen om het gesprek in de regio te maken over preventie en bij te dragen aan de regioplannen.	De Nederlands e ggz	Q3 2023
	* 2023-2024: de werkgroep wordt verder uitgebreid met relevante stakeholders om te komen tot een actieagenda preventieve interventies op het gebied van mentale gezondheid. Binnen deze werkgroep wordt gekeken naar de bestaande evidence based preventieve interventies en de behoeftes vanuit de regiobeelden om zo te bepalen op welke thema's behoefte is aan doorontwikkeling van preventieve interventies op het gebied van de bevordering van mentale gezondheid met als streven te komen tot twee landelijk pakketten van evidence based preventieve interventies op het gebied van verslaving en bevorderen van de mentale gezondheid.	De Nederlands e ggz, Trimbos, Verslavings kunde Nederland, VNG en andere partners	Start najaar 2023 tot nader orde

de Nederlandse ggz

Passende financiering van preventie	* er start een werkgroep financiering van preventie die in kaart brengt hoe preventie nu wordt gefinancierd, welke initiatieven er lopen en wat gemist wordt in de financiering.	De Nederlands e ggz, NZa, ZN	Start 2023
-------------------------------------	--	------------------------------	------------

Benodigdheden

- * Bij de inzet op preventie is de Nederlandse ggz afhankelijk van de actie van het Zorginstituut om uiterlijk 1 juli 2023 een voorstel voor versnelling van het huidige duidingsproces van preventieve en leefstijlinterventies te maken.
- * De regiobeelden de daaruit voortvloeiende regioplannen zijn noodzakelijk voor het behalen van dit doel. Regiobeelden en regioplannen dienen daartoe op tijd gereed te zijn. Er zijn zorgen
- * Passende financiering van geïndiceerde preventie en vroegsignalering is noodzakelijk, hiertoe hebben ook zorgverzekeraars middelen nodig. O.a. de financiering van de coördinatiefunctie is randvoorwaardelijk, op moment van het schrijven van dit plan is er een patstelling op de financiering van de coördinatie en consultatiefunctie.
- * Accurate, complete regiobeelden met voldoende informatie over mentale gezondheid en verslaving die onderling vergelijkbaar zijn, zijn voor de Nederlandse ggz noodzakelijk om een passend aanbod (door) te ontwikkelen.
- * De Nederlandse ggz vindt van belang dat er aandacht is voor preventie en het versterken van de mentale gezondheid van 0 tot 100 jaar; het is van belang dat samenhang is tussen de verschillende plannen op het gebied van jeugd (Hervormingsagenda, Met Andere Ogen) en de verschillende akkoorden gericht op preventie en het versterken van de (mentale) gezondheid van volwassenen.
- * De ggz stelt zichzelf doelen op het gebied van het terugdringen van alcohol- en drugsgebruik.
- * Middelen om onderzoek te doen naar evidence based preventieve interventies op het gebied van mentale gezondheid en verslaving.
- * Passende en adequate financiering van preventieve interventie is randvoorwaardelijk om de beweging naar voren te kunnen maken.

de Nederlandse ggz

SWOT analyse

Sterktes	Zwaktes
<p>- betrokkenheid van alle lagen in de lidorganisaties van de Nederlandse ggz;</p> <p>- Inzet op het vergroten van kennis en het verminderen van handelingsverlegenheid van professionals via de ontwikkeling van generieke modules, een toolbox en verdere scholing.</p> <p>- inzet op het vergroten van het draagvlak voor de inzet op screening en leefstijlzorg via communicatieplan en ambassadeurs Gezonde Leefstijl via het waardenetwerk Verslaving & Gezonde Leefstijl.</p>	<p>*De prevalentie van ongezonde leefstijl bij medewerkers in de ggz is hoog. Dit belemmert het benodigde voorbeeldgedrag richting cliënten. De arbeidsmarktkrapte maakt het voor werkgevers in de ggz lastig dit te adresseren.</p> <p>*Er is in de ggz lang veel focus geweest op therapie en medicatie en minder op de inzet van leefstijlinterventies.</p>
Kansen	Bedreigingen
<p>- Preventie en leefstijl komen in alle belangrijke landelijke akkoorden terug; IZA, Green Deal Zorg, Nationaal Preventie Akkoord, Gezond en Actief Leven Akkoord en Aanpak Mentale Gezondheid</p> <p>- Er is in toenemende mate aandacht voor (het belang van) leefstijl en preventie / versterken van mentale gezondheid binnen de ggz en de verslavingszorg.</p> <p>- de huidige schaarste aan menskracht en middelen zorgt voor een stimulans voor de aandacht voor preventie en leefstijl, zowel in de ggz als de somatische zorg.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Onvoldoende bemensing van werkgroepen en andere gremia vanwege personeelskrapte in de ggz. 2. Gezonde(re) en duurzamere voeding kan niet uit het huidige NZa tarief worden bekostigd en ggz organisaties hebben hier geen middelen voor; 3. sport- en bewegen is geen onderdeel van het Zwv tarief. Sport en bewegen voor een kleine groep cliënten die te ziek is om buiten de ggz te sporten, moet binnen de huidige personeelskrapte en financiële problemen worden gerealiseerd. 4. Indien uit de impactanalyse van de GM Gezonde Leefstijl en Somatische Screening blijkt dat implementatie extra middelen / menskracht vergt, is aanvullende financiering vanuit de zorgverzekeraars noodzakelijk. Zonder deze aanvullende financiering kan de GM niet worden ingevoerd. 5. Er dienen voldoende buurtsportcoaches en voorzieningen te zijn voor ggz cliënten om buiten de ggz te kunnen sporten. 6. Gesteggel tussen financiers over de verantwoordelijkheid voor preventieve interventies zorgen ervoor dat deze minder dan mogelijk worden toegepast. 7. Het gaat om een cultuuromslag die veel tijd en optimisme zal vergen. <p>Mitigerende maatregelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gremia worden ondersteund door medewerkers van het bureau van de Nederlandse ggz om de tijdsinvestering zoveel mogelijk te beperken. 2. Met o.a. proefberekeningen van de kosten van gezonde(re) en duurzame voeding wordt dit thema geagendeerd bij de NZa bij het kostprijsonderzoek in 2024 voor de tarieven in 2026. 3. Het huidige sport- en beweegaanbod in de ggz de verslavingszorg is in kaart gebracht. Professionals worden gestimuleerd bewegen op te nemen als onderdeel van het dagprogramma. 4. Over de evt. extra kosten van de implementatie van de GM's wordt contact gezocht met de verzekeraars. 5. Sport en bewegen voor cliënten uit de ggz is een thema op de samenwerkingsagenda tussen de Nederlandse ggz en de VNG. Vanuit daar wordt bekeken wat nodig is.